

## SZAKMAI FOLYÓIRATOK, HÁLÓZATI HÍRADÓK

A TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS 1979/10—11. (okt.—nov.) összevont száma ismertetést közöl az Unesco által 1972-ben indított, világméretű tájékoztatási rendszer létrehozására irányuló program, az UNISIST nyolc évéről, illetve a vele kapcsolatban tartott második kormányközi konferenciáról (Párizs, 1979. máj. 28.—jún. 1.). A szám referátumainak gazdag kínálatából a könyvtáros információsztálgáltatási feladatairól, valamint a felhasználói igényeknek a könyvtárakra gyakorolt hatásáról szóló ismertetésekre hívjuk fel a figyelmet. Az egyikből (*J. W. Sayers: Bookman's folly; a hymn to reference as information service*) idézünk is néhány gondolatot: „Amire az olvasónak szüksége van, az az információ és nem a könyv vagy más dokumentumfajta. — Egy könyv keresése gyakran ki nem mondott információs igényt jelez. — A könyvtár nem könyvek gyűjteménye, hanem információs központ. A könyvtár feladata a tájékoztatás. — A könyv nem kizárólagos információs eszköz, csupán egyik megjelenési formája az információk világának. — Nem a könyvek oldják meg a problémákat, hanem a gondolatok és információk.”

Érdekesekek a TMT-nek azok a közleményei, amelyek arról tudósítanak, hogy információs háború kezd kibontakozni az USA és Európa, pontosabban az Európai Gazdasági Közösség (EGK) között, mivel az EGK 1979-ben létrehozta EURONET nevű számítógépes hálózatát, s az érintett postaigazgatóságok nagyon magasan szabták meg az amerikai hálózatok igénybevételének díjtételeit. Az USA érzékeny reagálásának oka: teljes nemzeti jövedelmének 40 százaléka származik a különféle információs tevékenységekből.

A KÖNYV ÉS NEVELÉS 1979/4—5., összevont száma „Változó könyvtár” címmel vezércikkben foglalkozik az iskolai könyvtárak újfajta gyűjtési politikájával és azzal a szerepükkel, amelyet a különféle ismerethordozók feltárásában és szolgáltatásában kellene vállalniuk. Ha az iskolai könyvtárak szellemi műhelyekké kívánnak válni, arra kell törekedniük, hogy az ismereteket tároló valamennyi forrást egy helyen találják meg a tanulók. A fejlesztést azonban természetesen mindig meggondoltan és ésszerűen kell megvalósítani, figyelembe véve saját helyzetüket és a környezetet szubjektív tényezőit. Megnyugtató a *Könyv és Nevelés* ál-

lápontja az új típusú, többféle nem hagyományos ismerethordozót is tartalmazó gyűjtemény elnevezésével kapcsolatban: a médiatár, könyv- és médiatár, forrásközpont, eszköztár, információs központ helyett *továbbra is a könyvtár kifejezést ajánlja*, mivel: „Állománya, működése, tehát a fogalom tartalma eddig is sokat változott, mégis mindenki tudja, miről van szó. Az a fontos, hogy az iskolák is megértsék, ez a jövő útja.” — A folyóirat közli az 1978/1979-es tanév könyvtári statisztikáját is, amelynek adatai szerint az általános iskolákban egy tanulóra 8,23 kötet és 19,51 Ft gyarapítási összeg jutott; ugyanez az adat a középiskolákban 25,6 kötet és 48 Ft, a szakmunkásképző intézetekben pedig 10 kötet és 36,3 Ft. A tanulók olvasói aránya az általános iskolai könyvtárakban 58, a középiskolaiakban 76, a szakmunkásképzők könyvtáraiban pedig 54 százalék.

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS 1979/3-as számának továbbképzési rovata a szignaletikus (jelző, jeladó) információval, e szolgáltatás alaptípusaival (tartalomjegyzék-kiadványok, bibliográfiai mutatók, permutációs bibliográfiai indexek) foglalkozik, és a szovjet VINITI „ASZ-SZISZTENT” rendszérének példáján mutatja be a szignaletikus kiadványrendszer felépítését, kritériumait, előállításának munkafolyamatait. — *Az Országos Haematológiai és Vértanszfúziós Intézet* 1974-ben jubileumi évkönyvet adott ki, amelynek végén bibliográfiát közölt dolgozóinak szakirodalmi tevékenységéről. Az intézet könyvtárosa e bibliográfia utolsó öt évi tételeinek bibliometriai elemzése alapján megállapította, hogy egy-egy cikk átlag 19 hivatkozást tartalmaz, s a hivatkozások számában a folyóiratcikkek vezetnek. 302 esetben idézik hazai, 2942 alkalommal külföldi periodikák közleményeit. A hivatkozások legnagyobb része angol nyelvű publikációkra jut, időben pedig többnyire az ötvenes évek második feléig, a hatvanas évek elejéig nyúlnak vissza a szerzők. — Az információk nyelvével másik dolgozat foglalkozik. A leginkább elterjedt szakirodalmi nyelv az angol, az e nyelven megjelent szakirodalom teljesen feltártnak tekinthető. — Gyakorlati jellegű a *Kalocsai Városi Kórház* szakkönyvtárának állományával foglalkozó cikk, amely igen alapos elemzésével a kórházi könyvtárak helyzetére és gondjaira általában is rávilágíthat. E könyvtár már 1977-ben is a gyarapí-

tásra rendelkezésére álló összegnek csak 11 százalékát fordíthatta könyvre, ennek ellenére a folyóiratok árának halatlanul nagy mértékű emelkedése miatt a periodikák beszerzésében is lemaradásai vannak, s így szűkül szakirodalmi bázisa. — A folyóirat értékes orvostörténeti sorozatában ezúttal az 1860-as évek magyar orvosi és egészségügyi folyóirataival foglalkozik *Batári Gyula* (*Pete Zsigmond: Egészségi Tanácsadó; ifj. Zlamál Vilmos: Kórházi Szemle, majd Orvosi Szemle, Horner István: Hasonszenvi Közlöny; Szontágh Abrahám: Hasonszenvi Lapok; Sugár Fábiusz: Orvosi Napló; Mangold Henrik: Ungarische Medicinisch-chirurgische Presse*).

AZ OSZK HÍRADÓnak, az Országos Széchényi Könyvtár folyóiratának elmúlt évi 7—8., összevont számából megtudjuk, hogy a nemzeti könyvtár újabb központi szolgáltatási hellyel bővült: 1978 júniusában önálló munkaállomásként működni kezdett a könyvtárak központi nyilvántartása nevű szervezeti egység. A híradó egyéb cikkei bemutatnak két kitüntetett könyvtárost (*Komjáthy Miklósné és Kastaly Beatrix*), megemlékeznek a színház történeti tár harminc évéről, és ismertetnek három értékes új szerzeményt (*M. Serveto: Christianizmi restitutio — Nürnberg 1790; R. Descartes: Discours de la méthode... — Leyden 1637; Martinovics Ignác: Physiologische Bemerkungen über den Menschen — 1789*).

A CSONGRÁD MEGYEI KÖNYVTÁROS novemberi (1979/3.) száma közli a megyei tanács pályázati felhívását, amelynek értelmében a városi, kerületi, lakótelepi és községi könyvtárak fenntartói 1980-tól kezdve az intézményük felújítására, korszerűsítésére, alapterüle-

tük növelésére szánt saját fejlesztési összeg 50 százalékát meg nem haladó mértékben megyei támogatást kaphatnak. A pályázat benyújtásának határideje minden évben szeptember 30. A kitűnő akciónak az a célja, hogy a mostani, szigorúbb gazdasági körülmények ellenére is tovább folytatódjék a megye könyvtárügyi távlati fejlesztési tervének megvalósítása a helyi erők, a központi támogatás és a társadalmi munka egyesítésével. Előképe és ihletője minden bizonnyal a három országos (1970, 1973, 1975) és az 1976 óta folyó Békés megyei könyvtárépítési—korszerűsítési mozgalom, amely azonban hiába szült nagyszerű eredményeket, követője mostanáig alig akadt más megyékben. — A szám nagyobb cikkei között két helyzetelemzést olvashatunk: az egyik Csongrád megye középfokú oktatási és nevelési intézményeinek könyvtáiról, a másik a Makó környéki kilenc önálló községi könyvtár munkásolvasóiról, a munkásság körében szervezett olvasási mozgalmakról szól (ezeken a településeken a fizikai dolgozó olvasók aránya az olvasók táborában 26,7 százalék). A megye gyermekolvasói számára hirdetett olvasómozgalomról a *Könyvtáros* is hírt adott; most az első forduló tapasztalatairól olvashatunk a híradóban. Az olvasmányokon kívül könyvtári rendezvények látogatását és zeneművek meghallgatását is feltételként kitűző pályázatban oly sokan vettek részt, hogy a számszerű eredmények országos vetékedésnek sem válnának szégyenére: 312 gyerek kapott jutalmat (táborozás, tárgy- és könyvajándék), 2037 pedig emléklapot. — Az országos képzési gondok ismeretében érdemes elolvasni azt a beszámolót, pontosabban meditatíót, amelynek tárgya a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Teleki Blanka kollégiumában indított könyvtári tanfolyami kísérlet.

## Hallottuk

a Kulturális Minisztérium könyvtárügyi osztályán, hogy 1980-ban is folytatódnak a különféle könyvtári felügyeleti vizsgálatok. Így például általános felügyeleti vizsgálat foglalkozik *Nógrád* és *Vas* megyék könyvtárügyével; tematikus vizsgálatok elemzik a *Tolna* megyei könyvtárak és művelődési otthonok közös működtetésének tapasztalatait, a *Szolnok* megyei könyvtári szakfelügyelet működését, valamint a Balaton-part kulturális ellátását *Somogy*, *Veszprém* és *Zala* megyében. *Pest* és *Somogy* megye művelődésügyi osztályai megyéjük könyvtárainak tanács felügyeletéről számolnak be a Kulturális Minisztériumban. — A szakkönyvtárak, felsőoktatási könyvtárak közül a *Keszthelyi Agrártudományi Egyetem* könyvtárának és a *Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem* könyvtárának teljes körű szakfelügyeleti vizsgálata szerepel a tervekben, a célvizsgálatok közül pedig az egyik a *Szegedi Tanárképző Főiskola* könyvtárának szervezeti kérdéseivel, a másik az *Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ* hálózati központi tevékenységével foglalkozik.

# KÖNYVTÁRI KIADVÁNYOK

**KÖZÖS CIKKGYŰJTE-MÉNYT** adott ki a freibergi (NDK) bányászati akadémia könyvtára és a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem könyvtára 1979 novemberében „Arbeiten aus den Bibliotheken der Bergakademie Freiberg... und der Technischen Universität Miskolc...” címmel. A Dieter Schmidmaier és Zsidai József szerkesztésében megjelent füzet négy-négy magyar, illetve német cikket közöl olyan elméleti és gyakorlati kérdésekről, mint például a szakkönyvtári integráció, könyvtárépítéssel, a könyvtárhasználók oktatása, továbbá történeti témákról, eyebekek között a selmeci bányászati akadémia 18. századi francia kapcsolatairól. (131 l. soksz.)

**HARMADSZOR BAKONYOSZLOPON** címmel az 1978. évi bakonyoszlópi olvasótáborról jelentetett meg beszélgetésgyűjteményt a Veszprémi Megyei Könyvtár és a Könyvtárudományi és Módszertani Központ. A két intézmény „életmódkísérletének színtere és műhelye” névvel illetett olvasótáborban 1978 nyarán tizenöt éves szakmunkástanulók töltötték el tizenegy napot könyvtárosok, olvasáskutatók, népművelők, tanárok vezetésével, termékenyítő beszélgetésekkel, gondolatcserével, alkotó játékkal és olvasással. A közös munka értékelésére a táborozást követő ősszel került sor úgy, hogy a tábor minden napját, eseményeit szinte óráról órára felidézte Kamarás Istvánnak és a csoportok vezetőinek, a tábor munkatársainak beszélgetése, amelybe tizenöt külső szakértő, megfigyelő is bekapcsolódott. A beszélgetéseket tartalmazó kötetben a szerkesztő, Kamarás István az élőbeszéd közvetlenségével ható, eleven lüktetésű, kozmetiká-

zatlan és gondolatgazdag szöveget tett közzé, s ez nemcsak azok figyelmére számíthat, akik a jövőben olvasótáborokat szerveznek, hanem a pedagógusok, a népművelők — általában az ifjúsággal foglalkozók — mindenkori tanulságos olvasmánya is lehet. Az 1500 példányban előállított, fényképekkel szépen illusztrált kötet a Veszprémi Megyei Könyvtár sokszorosítottjában készült. (1978 [1979] 169 l.)

**Az ISBD/G, a nemzetközi szabványos bibliográfiai leírás általános szabályainak magyarozatos szövegét tette közzé a Könyvtárudományi és Módszertani Központ.** Az IFLA gondozásában, 1977-ben Londonban megjelent címléírasi szabályzatot Farago Lászlóné fordította magyarra, s a KMK — a kiadvány fontosságára való tekintettel — 2000 példányban jelentette meg. A 46 oldalas füzetet a Könyvtárellátó árusítja 10 forintért.

**NŐKNEK AJÁNLIJUK, KÖNYVKINÁLO** a címe az EVIG gyári szakszervezeti könyvtárának kétezer példányban, sokszorosításban kiadott jegyzékének, amely öt csoportban („Szerelm és házasság az irodalomban”, „A ma hullámhosszán”, „Orvos-egészségügy”, „Pszichológia, pedagógia”, „Lakberendezés, házi munka, kézimunka, szépségápolás”),

annotálatlan címléírások segítségével hívja fel olvasóinak figyelmét a könyvek bizonyos csoportjaira.

**AZ ÚRKUTATÁS TÖRTÉNETÉ**ről adott ki ajánló jegyzéket a Győri Megyei Könyvtár. Róka Lászlóné 300 példányban sokszorosított, 56 tételes összeállítása röviden — szövegesen is — áttekinti a világúrkutatás történetét, majd külön sorolja fel a szovjet és az amerikai úrkutatással, a bolygók kutatásával, valamint az úrkutatási együttműködéssel foglalkozó fontosabb könyveket és folyóiratcikkeket, végül pedig 1978 végével záródó időrendi táblázatot közöl.

**KÉT MEGYEI KÖNYVTÁRI FOLYÓIRATJEGYZÉK** látott napvilágot 1979-ben, mindkettő háromszáz példányban és mindkettő második kiadásban: **A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI KÖNYVTÁR HÍRLAP- ÉS FOLYÓIRATÁLLOMÁNYÁNAK KATALÓGUSA** 1978. című jegyzéknek, amelyet Baranyi József állított össze, az az érdekessége, hogy nemcsak 446 „élő” periodikumot (ebből 46 külföldit) ír le, hanem a felfszabadulás előtt vagy azóta megszűnt 131 folyóiratot is számba vesz. (Az 1973. évi első kiadás a mostani 551-tel szemben még csak 400-féle periodikumot regisztrált.) A címek egyetlen betűrendben követik egymást, s a többnyire rövid, annotáció nélküli leírások kiegészítő elemei a folyóiratok jellegére is utalnak, továbbá feltüntetik a megjelenési helyet, az időszakosságot, a lap előzményeit és megőrzési idejét. (Kár, hogy a lapunk előzményeire és „rokonságára” vonatkozó adatok hibásak.) A jegyzék jobb áttekintését szakmutató segíti. (157 l. soksz.) — **A HÍRLAPOK ÉS FOLYÓIRATOK SZOL-**



NOK MEGYEI LELŐ-HELYJEGYZÉKE, Hegedűs Sándor gondos összeállítása az egész megye több mint 130, különféle típusú könyvtárába 1979-ben járatott 1868 hazai és külföldi folyóiratot írja le betűrendben, a címeket rövid magyarázattal is kiegészítve. A második kötet végén részletes szakrendi felsorolás, valamint a tételemokra utaló külön szakmutató is található (428 l., soksz.)

KAZINCZY FERENC-RŐL szóló ajánló bibliográfiát is tartalmaz a Debreceni Városi Könyvtár 1979. novemberi műsorfüzete. A könyvtár másik, a megyei könyvtár segítségével sokszorosított kiadványa forgatókönyv: EMLÉKMŰSOR AZ ÓSZIRÓZSÁS FORRADALOM 61. ÉVFORDULÓJÁRA. A bibliográfiát Jenői Sándorné, a forgatókönyvet Tóth Ilona állította össze.

ÜTMUTATÓ A TÖMEG-KOMMUNIKÁCIÓS KUTATÓKÖZPONT KÖNYVTÁRÁNAK HASZNÁLTÁHOZ címmel a TK „műhely” sorozatában megjelent Lukács János összeállítása a gyűjtemény könyvállományának szakrendszeréről.

A SZOLNOKI SZIGLIGETI SZÍNHÁZ ÉS A VERSEGHY FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR együttműködésének újabb terméke két szöveggönyv: a *Kamarambó, a senki fia* című mesejáték — az országos gyermek- és ifjúsági drámapályázat díjnyertes darabja — négyszáz példányban, *Kálmán László szép illusztrációival* és *Kósa Károly* rövid bibliográfiájával jelent meg, „A szolnoki Szigligeti Színház műhelye 1979—80” sorozatjelzéssel, de sorszámozás nélkül; a sorozat 4. sorszámú kötete pedig három darabot tartalmaz — bár a címlap

csak kettőt tüntet fel —: Schwajda György Csoda című egyfelvonásos komédiáját, Verebes István *Üzenet* című egyfelvonásosát és a *Palamedész* című komédiát, amelyek szerzője szintén Schwajda György. A szövegkiadvány végén bibliográfia található, amelyben az egyik szerző Verebes Károly névvel szerepel.

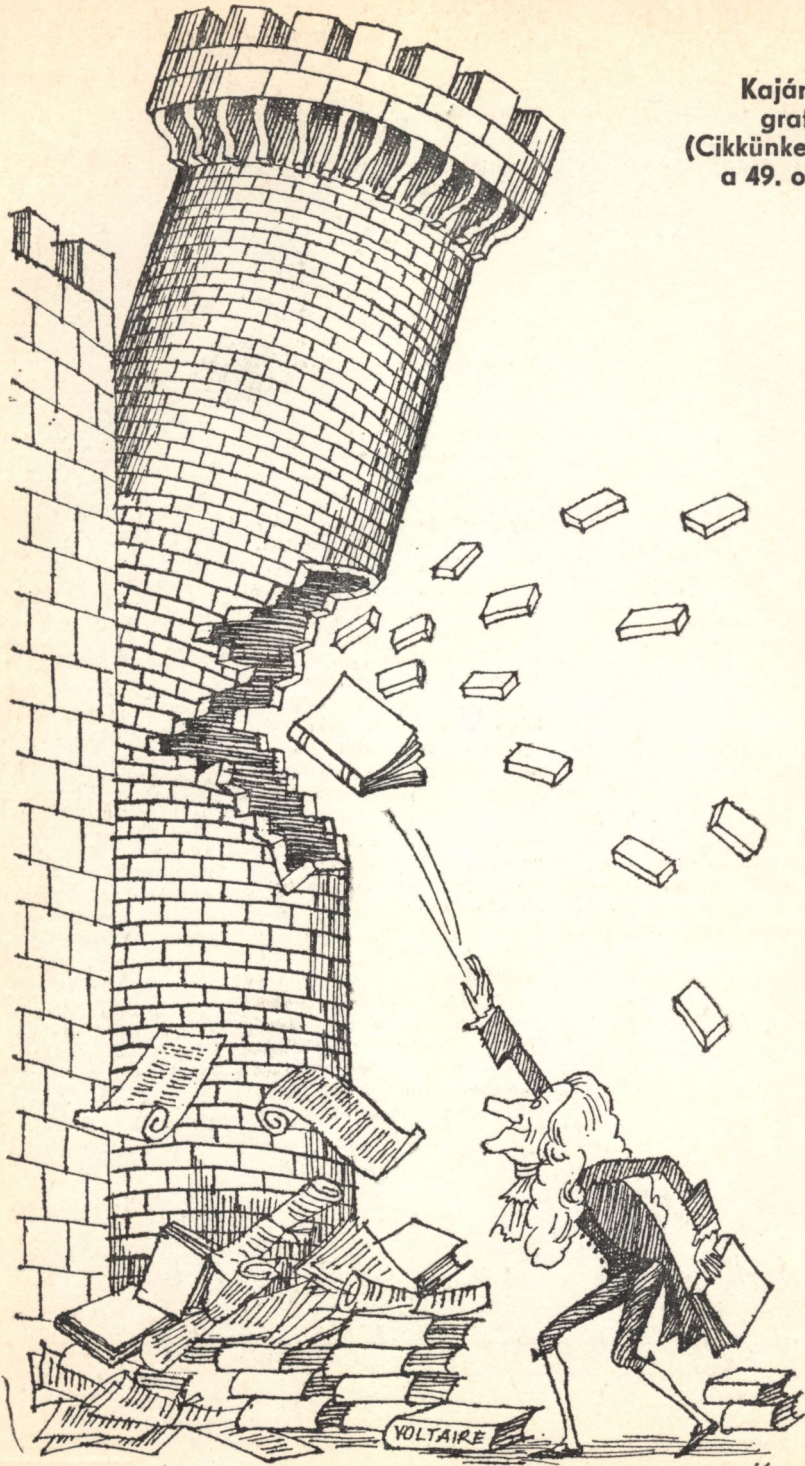
**SZEGED VASMŰVESÉGE** a címe annak a valóban fontos helytörténeti missziót teljesítő kiadványnak, amelyet 1980-as évjellel (!) 1979 őszén adott ki ezer példányban a szegedi városi tanács és a Somogyi Könyvtár. A kötet bevezetőjében Tóth Béla könyvtárigazgató felvázolja a szegedi kovácsművéség hagyományait, méltatja az 1879-es árvízét követő, úgynevezett „víz utáni kor” legkiválóbb műlakatosainak munkásságát, majd Tápai Antal szakszerű műleírásai következnek a könyv fő részét alkotó 265 vasmunkáról, amelyet Tipity János méretarányos, gondos rajzai örökítettek meg napjaink és a jövő számára. A kapubetétrácsokat, felülvilágítókat, lépcső- és erkélykorlátokat, ablakrácsokat, zászlótartókat, cégéreket, kilincseket stb. bemutató, nemcsak szegedi, hanem országos jelentőségű kiadvány remélhetőleg eljut majd minden, nagy tájékoztató értékű gyűjtemény kialakítására törekvő magyar könyvtárba, annak ellenére, hogy a kötet nem olcsó. (311. l. 100 Ft)

DECEMBER 1-IG A SZERKESZTŐSÉGBE ÉRKEZETT PERIODIKUS KIADVÁNYOK, STATISZTIKAI ADATTÁRAK: *Helyismereti művek. Hajdú-Bihar megye* 1978. Összeáll. Bényei Miklós (Hajdú-Bihar megyei Könyvtár); *Hungarian Library and Information Science Abstracts (HLISA) Vol. 8. 1979. No. 1.*

H 753 — H 808 (OSZK Könyvtartudományi és Módszertani Központ); *Idegen nyelvű könyvek gyarapodási jegyzéke 1979. júl. 1.—szept. 30.* (A Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár [Szombathely] állománygyarapítási tájékoztatói 1979/3. [?]); *Információ a könyvtári és információs munka eszközeiről és berendezéseiről* (1979/11. sz.) 2. *Audiovizuális technika.* Tartalma: Lindaco 2001 vetítőberendezés, NZK 145 típusú lemezjátszó és magnetofon kombináció, Singer Caramate 3300 hangleadási diavetítő, Videoton hangdobozok, Hordozható írásvetítő Liesegang Overhead 614; *Irodalomkutató-sok.* Az általános és nyilvános könyvtárakban elvégzett irodalomkutató-sok jegyzéke. 1979 november (Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Könyvtári Tájékoztató.* 1979. november (Edelényi Nagyközségi-Járásai Könyvtár); *OMKDK Híradó, 1979/11.* (Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ); *Tájékoztató a Vas megyéről szóló irodalomból.* 1979. október (Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Tájékoztató jegyzék vezetők számára.* 1979/10. sz. (Hajdú-Bihar megyei Könyvtár, Debrecen); *Tájékoztató külföldi szociológiai folyóiratokról.* 1979/9. (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár); *Vas megye irodalma.* 1978. júl. 1.—szept. 30. (A Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár [Szombathely] bibliográfiai füzetek 59.) (Kny. a Vasi Szemle 1972/2. számából); *Vengerszkaja Literatura po Bibliotekovedenniju i Informatike (VELBI) 8. god. No. 1.* 1979. H 753 — H 808 (OSZK KMK); *Világirodalmi Híradó* 13—14. (1978. júl.—dec.) (Állami Gorkij Könyvtár); — *Baranya megye tanácsai könyvtárainak 1978. évi ellátottsági és statisztikai adatai* (Baranya megyei Könyvtár, Pécs).



Kaján Tibor  
grafikáiból  
(Cikkünket lásd  
a 49. oldalon)





**A HUNGARIAN ARTIST  
LOOKS AT INTERNATIONAL BOOK YEAR**



**EUROPE**



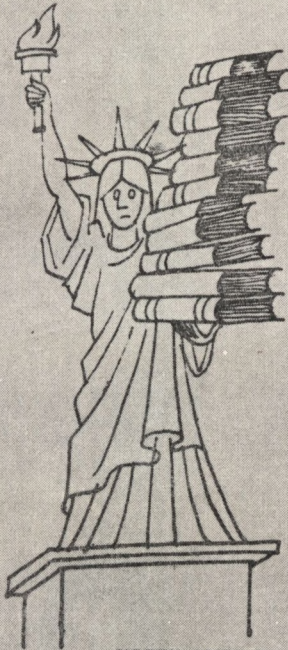
**LATIN AMERICA**



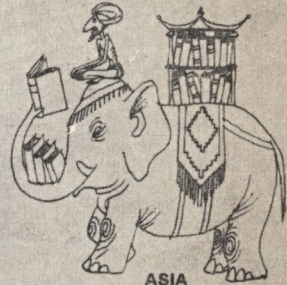
**SOVIET  
UNION**



**ARCTIC REGIONS**



**NORTH AMERICA**



**ASIA**



**HUNGARY**



**OCEANIA**



**AUSTRALIA**



**ARAB COUNTRIES**



**AFRICA**

Drawings © Tibor Kálmán - Tóbor, Budapest.